

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/144103,Sluzba-Bezpieczenstwa-w-latach-19751990-Konferencja-naukowa-on-line-2728-maja-20.html>
02.03.2026, 22:40

Strona znajduje się w archiwum.

„Służba Bezpieczeństwa w latach 1975-1990”. Konferencja naukowa on-line – 27-28 maja 2021

Kogo rozpracowywała komunistyczna bezpieka w ostatnim piętnastolecu PRL? Jakiego były struktury bezpieki? Jakimi metodami się wtedy posługiwała? Jakiego narzędzia wykorzystywała? Kim byli funkcjonariusze SB? Czy różnili się od swych poprzedników, na przykład z lat powojennych? Jak bezpieka współpracowała z innymi komunistycznymi służbami i urzędami?

27.05.2021

Na te, i na wiele innych pytań dotyczących działania Służby Bezpieczeństwa w latach 1975-1990 próbowano odpowiedzieć w czasie konferencji naukowej on-line, zorganizowanej 27-28 maja 2021 r. przez Oddział IPN w Krakowie oraz redakcję „Aparatu Represji w Polsce Ludowej 1944-1989” – rocznika naukowego IPN.

Służba Bezpieczeństwa była „tarczą i mieczem” partii komunistycznej. Chroniła ją przed działaniami opozycji i służyła do zwalczania polskich dążeń niepodległościowych, czy choćby związanych z liberalizacją systemu. Najlepiej poznaliśmy pierwszą fazę działalności Urzędu Bezpieczeństwa z lat 1944-1956. W przypadku ostatnich dwóch dekad PRL znamy głośne zbrodnie komunistycznej policji politycznej, jak choćby zabójstwo kapelana „Solidarności” ks. Jerzego Popiełuszki, ale nasza wiedza o funkcjonowaniu SB w latach 1975-1990 wymaga uzupełnienia i usystematyzowania.

W konferencji wzięło udział kilkudziesięciu badaczy z całej Polski, zatrudnionych w Instytucie Pamięci Narodowej, na wyższych uczelniach, w archiwach i oświacie. Wielu z nich, to osoby, które są najbardziej znanymi badaczami komunistycznego aparatu represji nad Wisłą. Przyglądali się bezpiece na poziomie centralnym i jej ogniom w terenie, starali się wypracować syntezę wiedzy o niektórych zjawiskach, a także przedstawiać studia przypadków, które na konkretnych przykładach przybliżały wybrane aspekty działalności SB.

Konferencja w formule on-line trwała dwa dni – 27 i 28 maja 2021 r. Prowadzący poszczególne bloki tematyczne pracowali w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Krakowie, natomiast prelegenci z całego kraju łączyli się internetowo. Szczegóły w programie. Całość została wyemitowana na stronie internetowej IPN oraz w mediach społecznościowych Instytutu (kanał YouTube i Facebook krakowskiego oddziału IPN).

Program konferencji

► 27 maja 2021 r.

- 10.00 – otwarcie konferencji

dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał, prof. AIK

BLOK I: Struktury centralne

Prowadzenie dr hab. Filip Musiał (IPN Kraków/AIK Kraków)

- godz. 10.10-10.30 – dr hab. Patryk Pleskot (IPN Warszawa/MUP Oświęcim)
Sztuka podglądania dyplomatów. Kontrwywiad PRL wobec konsulatu USA w Krakowie (1975-1990).
 - godz. 10.30-10.50 – dr Witold Bagieński (IPN Warszawa)
Biuro Studiów SB MSW (1982-1989). Podstawowe fakty i ustalenia.
 - godz. 10.50-11.10 – dr Mirosław Sikora (IPN Katowice)
SB a kontakty gospodarcze i naukowe PRL z krajami strefy OECD w okresie odprężenia lat 70. i eskalacji napięcia lat 80.
-

BLOK II: Struktury regionalne

Prowadzenie dr Wojciech Frazik (IPN Kraków)

- godz. 11.15-11.35 – dr Paweł Fornal (IPN Rzeszów)
Struktura i kadra kierownicza pionu SB KWMO/WUSW w Krośnie w latach 1975-1990.
 - godz. 11.35-11.55 – dr Marcin Kasprzycki (IPN Kraków)
Inspektorat 2 SB WUSW w Nowym Sączu.
 - godz. 11.55-12.15 – Michał Siwiec-Cielebon
Działalność funkcjonariuszy oraz specyfika zainteresowań operacyjnych KMMO/RUSW w Wadowicach oraz KMMO/RUSW w Andrychowie.
 - godz. 12.15-12.35 – prof. dr hab. Mirosław Golon (IPN Gdańsk/UMK)
SB w Nidzicy (woj. olsztyńskie) w latach 1975-1990.
 - godz. 12.35-12.55 – dr Wojciech Łukaszewski (Fundacja Kwartalnika „Wyklęci”)
RUSW ds. SB w Przasnyszu w latach 1983-1990.
 - godz. 12.55-13.15 – dr hab. Krzysztof Sychowicz (IPN Białystok)
Wydziały Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa w Polsce północno-wschodniej i ich działalność.
-

BLOK III: Metody i działalność. Część I

Prowadzenie dr Michał Wenklar (IPN Kraków/AIK Kraków)

- godz. 13.20-13.40 – Mateusz Szłapka (IPN Poznań)
Metody pracy SB wobec Kościołów nierzymskokatolickich na przykładzie działań wobec Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w latach 1975-1990.
- godz. 13.40-14.00 – dr Bożena Koszel-Pleskaczuk (IPN Białystok)
Metody działań operacyjnych SB wobec ośrodków akademickich Białegostoku na przykładzie sprawy obiektowej „Kamena”.
- godz. 14.00-14.20 – dr hab. Mariusz Krzysztofiński (IPN Rzeszów)
Kierownictwo Departamentu IV i Zarządu Ochrony Funkcjonariuszy SB MSW w poszukiwaniu „przecieku” tajnych dokumentów w 1982 r.
- godz. 14.20-14.40 – dr Zbigniew Bereszyński (IŚ Opole)
SB jako instrument sprawowania władzy na przykładzie województwa opolskiego w latach 1975-1990. Potencjał organizacyjno-kadrowy oraz ważniejsze obszary i kierunki działalności.

- godz. 14.40-15.00 - Iwona Mudel (IPN Białystok)
Działalność wywiadowcza na terenie byłego województwa łomżyńskiego w latach 1975-1989 prowadzona przez funkcjonariuszy KWMO/WUSW w Łomży.
 - godz. 15.00-15.20 - Michał Ostapiuk (IPN Olsztyn)
Działania SB wobec środowisk kombatanatów antykomunistycznej konspiracji w Polsce północno-wschodniej prowadzone w latach 1975-1990.
-

BLOK III: Metody i działalność. Część II

Prowadzenie Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska (IPN Kraków)

- godz. 15.25-15.45 - dr hab. Cecylia Kuta (IPN Kraków/UPJPII)
Działania SB wobec drugiego obiegu wydawniczego na wybranych przykładach.
 - godz. 15.45-16.05 - dr Przemysław Zwiernik (IPN Poznań)
Działania specjalnej Grupy Operacyjnej SB w Poznaniu w 1982 r.
 - godz. 16.05-16.25 - dr Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk (IPN Warszawa)
SB wobec kobiet - działaczek NSZZ „Solidarność”. Wybrane przykłady (1980-1989).
-

► 28 maja 2021 r.

BLOK III: Metody i działalność. Część III

Prowadzenie dr Michał Wenklar (IPN Kraków/AIK Kraków)

- godz. 9.00-9.20 - Marek Kozak (IPN Białystok)
Aparat represji wobec białostockiego NZS w stanie wojennym.
 - godz. 9.20-9.40 - dr Stefan Pastuszewski (UKW w Bydgoszczy)
Środowiska twórców i animatorów kultury regionu bydgoskiego na celowniku SB w latach 1975-1990.
 - godz. 9.40-10.00 - Jolanta Paplińska (ZS im. Władysława Jagiełły w Kurzętniku)
Działania SB wobec Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w województwie olsztyńskim.
 - godz. 10.00-10.20 - dr Tomasz Błaszak (IPN Szczecin)
Sekcja hotelowa koszalińskiej SB i jej działania w obiektach „Skanpol”, „Orbis-Solny” w Kołobrzegu oraz „Jałta” w Koszalinie.
 - godz. 10.20-10.40 - Mateusz Kubicki (IPN Gdańsk)
Kutry Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” na Bornholmie, a działalność służb PRL w latach 1986-1989. Studium przypadku.
-

BLOK IV: Kadry SB

Prowadzenie dr Wojciech Frazik (IPN Kraków)

- godz. 10.45-11.05 - Paweł Sztama (IPN Warszawa, UMCS w Lublinie)
Portret zbiorowy funkcjonariuszy SB odpowiedzialnych za porwanie i zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki.
- godz. 11.05-11.25 - dr hab. Łucja Marek (IPN Kraków)

Reakcja resortu na fałszerstwa i niesubordynację funkcjonariuszy SB w latach 80. na wybranych przykładach z terenu województwa katowickiego.

- godz. 11.25-11.45 - Janusz Oszytko (IPN Opole)
Radosław Bobrowski (1947-1985) - Konrad Wallenrod opolskiej bezpieki?
 - godz. 11.45-12.05 - dr Paweł Gługła
Sukces czy porażka wymiaru sprawiedliwości III RP? Case study funkcjonariusza SB Aleksandra Ziomka.
-

BLOK V: SB wobec innych instytucji i służb

Prowadzenie dr hab. Cecylia Kuta (IPN Kraków/UPJPII)

- godz. 12.10-12.30 - dr hab. Rafał Łatka (IPN Warszawa)
Rola SB w polityce władz PRL wobec Kościoła katolickiego w latach 1975-1990 - próba całościowego spojrzenia.
 - godz. 12.30-12.50 - dr Paweł Miedziński (IPN Szczecin)
Relacje Biura Ochrony Rządu z SB w latach 1975-1990. Zarys problemu.
 - godz. 12.50-13.10 - Bartosz Kapuściak (IPN Katowice)
Współpraca Wojskowej Służby Wewnętrznej z SB w czasie trwania stanu wojennego - zarys problemu.
 - godz. 13.10-13.30 - dr Arkadiusz Nyzio (UJ)
Relacje SB i Milicji Obywatelskiej oraz ich konsekwencje dla pozycji systemowej i relacji UOP - Policja.
-

BLOK VI: Varia

Prowadzenie dr hab. Filip Musiał (IPN Kraków/AIK Kraków)

- godz. 13.35-13.55 - Daniel Białecki (IPN Warszawa)
Percepcja duchowieństwa katolickiego, jako grupy zawodowej w świetle materiałów operacyjnych SB za lata 1963-1989.
- godz. 13.55-14.15 - dr Tomasz Pączek (AP w Słupsku)
Teoria pracy operacyjnej MO w latach 1975-1990.
- godz. 14.15-14.35 - Piotr Borysiuk (KG Policji w Warszawie)
Kwestia włączenia centralnych pionów milicyjnych do struktur SB MSW na przykładzie Biura Dochodzeniowo-Śledczego KGMO i Biura do Walki z Przestępstwami Gospodarczymi KGMO w latach 80. XX wieku.
- godz. 14.35-14.55 - dr Ewa Dulna-Rak (IPN Warszawa)
O potrzebie badania języka dokumentów komunistycznego aparatu represji.
- godz. 14.55-15.15 - dr Paweł Piotrowski (WBH)
Długie trwanie SB. Urząd Ochrony Państwa jako kontynuacja.
- godz. 15.15 - zakończenie konferencji

ODDZIAŁ
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W KRAKOWIE
REDAKCJA ROCZNIKA „APARAT REPRESJI
W POLSCE LUDOWEJ 1944-1989”

ZAPRASZAJĄ NA
KONFERENCJĘ NAUKOWĄ
SŁUŻBA
BEZPIECZEŃSTWA
W LATACH 1975-1990

27-28 MAJA 2021
(ON-LINE)

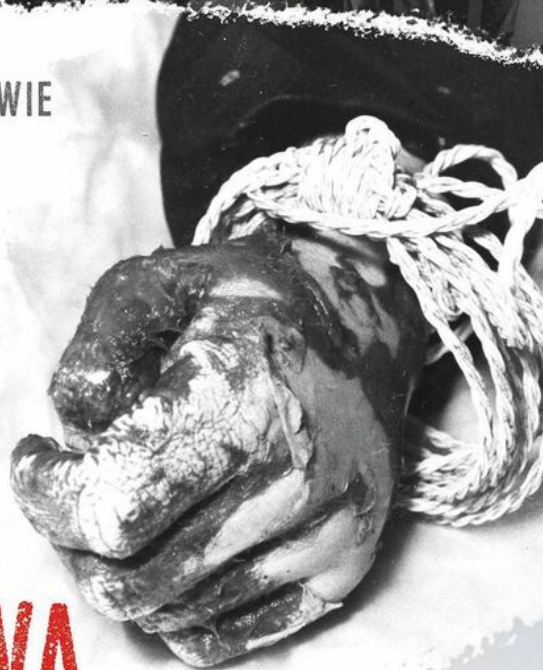
 YouTube IPNtv/Konferencje

 facebook.com/IPN.Krakow

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Krakowie

APARAT
REPRESJI
W POLSCE LUDOWEJ
1944-1989

Pliki do pobrania

[Program konferencji naukowej on-line „Służba Bezpieczeństwa w latach 1975-1990” \(pdf, 963.17 KB\)](#)